

munkádban?

– Úgy gondolom, hogy a felelősség miatt született meg. Egyre több helyre hívtak előadónak, s én a természetnél fogva nem szeretek blattolni, hanem szeretek felkészülni, de nem találtam olyan szakirodalmi magyarázatokat, mint amilyenek a jelenlegiben már benne vannak. Mibe kapaszkodhattam? Hát kapaszkodtam a színjátszásban tanult szakirodalomba, a pszichológiai könyveimbe, a pedagógia módszertanába, a magyartanár módszertanába, a továbbképzések jegyzeteibe és a saját tapasztalatomba, a saját jól bevált módszereimbe. Ez részben jó volt, mert kialakult egy saját rendszer, amit a gyakorlat is igazolt, de nem volt kellően tudományos, és egy pedagógiai gyakorlat átadásához az is szükséges. Ezért volt jelentős David Davis fői kurzusa.

– *Az a szakirodalom, amit Davis ajánlott első körbeni feldolgozásra, annak a jelentős része vagy a 70-es években született, vagy a 70-es évek angol drámagyakorlatával, elméletével foglalkozik. Azt gondolom, hogy egy csomó könyv nyilván előbb olvasható volt nálunk, néhány ember számára...*

Odáig jutottunk el, hogy Davis-nek ez a '91-es, hosszabb kurzusa fontos volt számodra – számomra is az volt. Én emlékszem rád erről a fői kurzusról! Arra is emlékszem, hogy David mennyire szeretett téged, a kérdéseid miatt is, amelyek gyakran kezdődtek úgy, hogy én egy magyar tanár vagyok, én erről ezt érzem, ebben ezt látom... Mindig volt egy kicsi álnaivitás ezekben a kérdésekben, s egy nagy fokú őszinteség is volt benne, meg nyitottság, érdeklődés. Megfogalmazható ma már, talán a már elmondottakhoz képest bővebben is, és ez lesz a kérdés: Mit jelentett ez a kurzus, Davis-nek a magyarországi munkája, s az, amit Angliában kaptunk tőle?

– David Davis kurzusa, az azt követő angol tanulmányút, majd a megjelenő angolszász szakirodalom az én szakmai fejlődésemnek a legjelentősebb állomása volt. Ennek több oka van. Sorolom: A találkozáskor már nagy szakmai múlttal rendelkeztem, teli mindenféle sikerrel és kudarccal. Ekkor megerősítést kaptam arra, hogy jó úton jártam, és jó irányba haladok. Davis bizonyítékot adott arra, hogy a pedagógiai gyakorlat mellé oda kell tenni a tudományt, mert csak úgy lehet tudatosan, kreatív módon adni, fejleszteni és *elfogadtatni* a felsőoktatásban. Mi az angolszász irodalmat vettük át akkor, de figyelmeztetett Davis arra, hogy azt nem dogmaként kell kezelni, szolgálai alázattal másolni, hanem át kell szűrni a magunk személyiségén. Én ezt tovább gondoltam, és ma már úgy fogalmaznék, hogy nem csak magunkon, hanem a magyar viszonyokon, a magyar kultúrán, a magyar mentalitáson is át kell szűrődnie minden módszernek és szakirodalomnak ahhoz, hogy alkotó módon tudjuk kezelni. Davis kurzusa és az Angliában látottak kíváncsivá tettek más szakirodalomra is, és szívesen tanulnék a franciáktól, az oroszoktól és bármely más nemzetől, amelynek ezen a téren gazdag a múltja. Megtapasztaltam és vallom, mi, magyarok jól tudjuk a drámapedagógiát alkalmazni, például a tanítási órákon, és nem csak a magyar irodalom és nyelvtant, hanem szinte valamennyi tantárgyat birtokunkba vettük, alkalmazási lehetőségében nem ismerünk határokat. (A vizsgatanítások egész sora igazolja ezt az állítást.) Véleményem szerint ez az egyik magyar specialitásunk, a másik: beemeltük a hagyományvilágunkból az ünnepeinket, szokásvilágunkat. Ezért még az angolok is irigyelnek bennünket. Davistól és a többi idelátogató angol pedagógustól szakmai alázatot is tanulhattunk, és egy mondatot jól megjegyeztem: „Ne ítélkezz, ne minősíts, mert a tévedés joga mindenkinek megadatik!”

Összegezve: megerősödünk az angolszász szakirodalommal, amit bölcsen, magyar módon kezelünk. Felnevelődött általa sok-sok tehetséges fiatal, és most már jöhet egy másik irányzat, ami ismét megtermékenyíthetné a *megszületett magyar drámapedagógiai szakirodalmat*, amiről egyre többet szeretnék olvasni.

Vágyam nem is olyan reménytelen, hisz hús olyan szakdolgozat van a birtokomban, amiből még öt kötetnyi könyv is születne, és tudom, hogy jó néhányan mondhatjuk el ugyanezt. Kár, hogy nincs pénzünk hozzá!

Toldi György – Toldi Miklós

– drámaóra-tervezet –

Petrik Lászlóné

Csoport: 6. osztályos gyerekek, drámában járatlanok.

Körülmények:

- tér: tanterem padok nélkül, székekkel;
- idő: 2 tanóra;

- eszközök: magnó + kazetták, csomagolópapír és íróeszközök, cédulák idézetekkel, cédulák téma-megajánlásokkal.

Tanulási terület:

- együttérzés, egymásra figyelés
- családdal, testvér-visztonnyal kapcsolatos nézetek
- szóbeli kifejezőképesség, improvizáció fejlesztése

Téma: Testvérféltékenység a TOLDI-ban.

Fókusz: Mi vezethetett a két testvér visztonnyának ilyen fokú megromlásához?

Szerepek: A Toldi család tagjai és az udvarház más lakói.

Az óra sikerének feltétele, hogy a résztvevők jól ismerik már Arany János Toldi című művének első három énekét.

1. Előkészítés, ráhangolás: csoportalakítás, tabló

A műből idézeteket írtam ki. Ezek felolvasása után témákra szerveződnek a csoportok.

„Egy, csak egy legény van talpon a vidéken...”

„Hé, paraszt! melyik út megyen itt Budára?”

*„Nincs halotti tora Toldi Lőrincnének,
Napja sem derült fel új menyegzőjének,
Másért sütnék-főznek, másért lakomáznak,
György van itthon, első szülötte a háznak.”*

2. Kontextusépítés: tanári narráció, beszélgetés, egyeztetés, közös rajz

„A műből nem derült ki, hogy Toldi Lőrinc milyen ember volt, azt azonban a krónikákból tudjuk, hogy becsületes, harcos férfi volt, szerette a családját, de ritkán volt otthon.”

- Mikor halt meg az apa?
- Miből élt a Toldi család?
- Milyen volt az anyagi helyzetük! stb.

Készítsük el a Toldi-udvarház vázlatos alaprajzát!

3. Ötlebörze

Mi minden játszhatott szerepet a két testvér visztonnyának megromlásában? Mik lehettek az okok?

A válaszok LISTA formájában táblára kerülnek, majd a három leghangsúlyosabbat megjelöljük, azzal játszottunk tovább.

Várható ötletek:

- György elsőszülötti jogai...
- A kicsi, vagyis Miklós kényeztetése...
- Mászt vártak el tőlük, mászt engedtek meg nekik a szülők...
- Miklós erősebb volt Györgynél... stb.

4. Kiscsoportos improvizáció

- Feladatra szerveződjön a három csoport!
- A három leghangsúlyosabb ok alátámasztására a csoportok egy-egy esetet, szituációt mutassanak be! (A felkészülés alatt halk zene szólhat, igény szerint tanári segítségnyújtás!)
- Megbeszélés: Milyen volt a játékokban a gyerekek szülőkkel való kapcsolata? Korábban lehetett-e ellentét Miklós és György között, vagy ez volt az első alkalom?

5. Tanári narráció

„Akkoriban minden háznál volt biblia. Szokás volt, hogy ennek hátuljába beírtak fontosabb dátumokat, eseményeket. A Toldi család képzeletbeli bibliájának hátoldaláról néhány mondatot hoztam...”

6. Kiscsoportos improvizáció

- A mondatokat egy-egy cédulára írtam, a csoportok egyet-egyét kihúznak.
- Ki írhatta a mondatot? Mikor? Miért?

Olyan jeleneteket találjatok ki, amelyek választ adnak ezekre a kérdésekre!

A mondatok:

- „Pedig én láttam meg őt először...”
- „Ezt nem vártam volna tőlük!”
- „Mit tettem?”

A csoportok bemutatják játékkukat. Megbeszélés csak akkor, ha szükséges!

7. Tanári narráció

„Nem tudni pontosan mikor, de a család minden tagjában tudatosult a testvérek ellentéte...”

8. Dialóg, napló, monológ

A 7. pontban említett pillanatokat közelebbről is megnézzük.

Témák:

- A szülők beszélgetése.
- György naplójának részlete.
- Miklós tépelődik magában.

Feladatra szerveződő, új csoportok:

- Az 1. csoport tagjai felkészítik két társukat a dialógra.
- A 2. csoport tagjai megírják a naplórészletet, amelyet majd egyikük felolvas.
- A 3. csoport tagjai felkészítik egy társukat a monológra.

A felkészülés alatt halk zene szólhat, szükség esetén kaphatnak tanári segítséget a csoportok!

A csoportok bemutatják „játékkukat” az említett sorrendben haladva – a naplórészlet felolvasását és a monológot halk, az érzelmekre rásegítő, de egymástól kissé különböző zenei aláfestés kísérheti.

(A hatást megőrizendő nincs megbeszélés!)

9. Beszélgetés, gondolatkövetés

A fentiek ismeretében próbáljuk kitalálni, hogy vajon mit mondhatott Toldi Lőrinc halála előtt a fiainak? Milyen tanácsai, kívánságai lehettek? Hogyan reagált erre György és Miklós? Mit gondoltak, s mit mondtak válaszul az apjuknak?

A gyerekek felváltva szólalnak meg az apa, vagy valamelyik fia gondolatát kimondva. (Szükség esetén a tanár is megszólal...)

10. A játék lezárása – beszélgetés

Van-e még remény a viszony javulására?

Mit lehet itt még tenni? Miért? stb.

Megjegyzés

- A tervezett drámamódok lehetővé teszik, hogy drámában járatlan csoporttal is megvalósítható legyen a játék.
- A foglalkozás nem igényel plusz órakeretet tanártól és diáktól, beleilleszthető a tanmenet szerinti tanulási folyamatba Arany János: Toldi c. művének tanulása, tanulmányozása, feldolgozása kapcsán.

ICA

– egy mai magyar karriertörténet –

Zalavári András